

Vergaderjaar 2018–2019

35 234

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2019 (Incidentele suppletoire begroting inzake Urgenda-maatregelen)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 3

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van de wet.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

B. BEGROTINGSTOELICHTING

Algemeen

Het kabinet heeft besloten extra middelen beschikbaar te stellen om versneld te werken aan reducering van broeikasgasuitstoot. Hiervoor worden de beschikbare middelen op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) uit de begrotingsreserve Maatregelen CO₂-reductie ingezet. In onderstaande overzichtstabel is de verdeling van het budget over de verschillende departementen en over de verschillende jaren opgenomen.

Bedragen x € 1 mln.

Departement	2019	2020
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK, VII)	35,00	148,00
Infrastructuur en Waterstaat (IenW, XII)	7,55	78,45 ¹
Economische Zaken en Klimaat (EZK, XIII)	114,40	23,50
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV, XIV))	14,00	74,50
Totaal	170,95	324,45

¹ Onderdeel hiervan is een kadercorrectie, omdat niet alle maatregelen aan de uitgavenkant van de begroting plaatsvinden. Voor de uitbreiding van de fiscale regelingen MIA/VAMIL in 2020 ten behoeve van circulaire technieken of bedrijfsmiddelen worden extra middelen beschikbaar gesteld (€ 14,7 mln.). De MIA/VAMIL zijn gebudgetteerde fiscale regelingen en vallen als zodanig onder het inkomstenkader. Omdat verwacht wordt dat middels deze regeling kostenefficiënt CO₂-reductie kan worden gerealiseerd in 2020 is besloten om een deel van het budget uit de begrotingsreserve voor CO₂-reductie te gebruiken om deze regeling op te hogen middels een kadercorrectie van de Rijksbegroting. Het uitgavenplafond wordt met eenzelfde bedrag verlaagd. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is beleidsverantwoordelijk voor de MIA en Vamil regeling. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Belastingdienst voeren de MIA en Vamil uit.

Met de incidentele suppletore begrotingen worden de bedragen voor het jaar 2019 en 2020 budgettair verwerkt. Via de incidentele suppletore begrotingen worden de geplande onttrekkingen aan de begrotingsreserve Maatregelen CO₂-reductie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat geraamd. De bedragen die door andere departementen worden besteed worden overgeheveld naar de desbetreffende departementale begrotingen.

Voor het jaar 2019 en 2020 wordt de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verhoogd met een bedrag van in totaal € 183 mln. Het budget voor BZK wordt verdeeld over de Subsidierегeling energiebesparing eigen huis (SEEH) en het Programma Reductie Energieverbruik (PRE). Voor SEEH+ wordt in totaal € 90 mln. beschikbaar gesteld en voor PRE in totaal € 93 mln. voor de jaren 2019 en 2020. Voor SEEH is in 2019 € 15 mln. beschikbaar en € 75 mln. in 2020. Voor PRE is in 2019 € 20 mln. beschikbaar en € 73 mln. in 2020.

Onderstaand treft u voor de begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een toelichting aan bij SEEH en PRE en bij de financiële instrumenten van het begrotingsartikel.

Subsidierегeling energiebesparing eigen huis (SEEH)

Bij SEEH is het gekozen instrument een subsidierегeling voor eigenaar-bewoners voor energiebesparende maatregelen. Hierbij wordt voortgebouwd op de Subsidierегeling energiebesparing eigen huis (SEEH), die liep in 2016 en 2017, maar in april 2017 was uitgeput voor eigenaar-bewoners. Uit de evaluatie blijkt dat het gekozen instrument goed werkt

omdat het mensen stimuleert meer of grotere energiebesparingsmaatregelen te nemen of te kiezen voor een betere kwaliteit van de energiebesparingsmaatregelen. Van september 2016 tot en met april 2017 hebben bijna 19.000 mensen gebruik gemaakt van de SEEH en een subsidiebedrag van ruim

€ 42,5 mln. gebruikt. Gemiddeld werd per woning € 2.000 subsidie gebruikt voor gemiddeld 2,5 isolerende maatregel (minimaal 2 maatregelen, maar een derde van de mensen deed meer).

Met de vernieuwde openstelling van de SEEH wil het kabinet energiebesparing en CO₂-reductie realiseren. In 2021 zal de regeling worden geëvalueerd door de RVO in opdracht van BZK.

RVO houdt daarvoor bij aan wie de subsidies worden verstrekt en welke maatregelen mensen nemen. Via een enquête onder bewoners wordt daarnaast aanvullende informatie opgevraagd om te kijken in welke mate mensen door de subsidie extra of grotere maatregelen nemen. Op basis hiervan wordt duidelijk hoeveel extra energiebesparing de subsidie als totaal oplevert.

Programma Reductie Energieverbruik (PRE)

Met het Programma Reductie Energieverbruik wordt ingezet op het stimuleren van laagdrempelige energiebesparing door woningeigenaren. Volgens PBL kunnen huishoudens met vrij simpele maatregelen en zonder grote verbouwingen besparen op hun energieverbruik en daarmee op hun energierekening. Voorbeelden van dergelijke maatregelen zijn CV-optimalisatie, tochtstrip of een energiescan. Een wettelijke route om deze maatregelen te verplichten is, nog afgezien van het ontbreken van maatschappelijk draagvlak, niet te handhaven. Daarom is in het Programma gekozen voor (financiële) stimulering en ontzorging via drie verschillende sporen:

1. Belangrijkste element is een regeling waarbij gemeenten, maar ook andere partijen (zoals Vereniging Eigen Huis), uitgenodigd worden plannen in te dienen die gericht zijn op het (laten) uitvoeren van laagdrempelige energiebesparingsmaatregelen onder woningeigenaren. Gemeenten en andere partijen kunnen voor deze plannen daarvoor financiële ondersteuning ontvangen. Doel is met deze plannen bij een groot aantal (streven is 1 miljoen) huishoudens een vermindering in energieverbruik van 5 a 10% en daarmee CO₂-reductie te realiseren. Gemeenten weten het best hoe zij bewoners kunnen bereiken en hebben daar vaak ook al de instrumenten voor (energieloketten). Op die manier kan bovendien een groot aantal huishoudens worden bereikt.
2. Ten tweede wordt een leerprogramma bij de installatiebranche opgezet gericht op waterzijdig inregelen. Doel hiervan is om het aanbod van waterzijdig inregelen te vergroten en daarmee vaker onderdeel te laten zijn van CV-installatie en- onderhoud. Het opleidingsprogramma wordt met een subsidie ondersteund.
3. Deze sporen worden ondersteund door een brede bewustwordings-/voorlichtingscampagne op effectiviteit kleine maatregelen. Deze campagne wordt onderdeel van bestaande campagnes gericht op energiebesparing.

Aan de hand van de rapportages van de gemeenten en private partijen kan een overzicht verkregen worden hoeveel huishoudens zijn bereikt en welke maatregelen zijn getroffen.

Daarnaast is het voornemen om na afloop van het programma een onderzoeksbureau op basis van een steekproef uit de deelnemende huishoudens de vermindering van het energieverbruik en de CO₂-reductie te laten bepalen. De evaluatie wordt uitgevoerd door een onafhankelijk bureau in opdracht van BZK. Deze wordt uitgevoerd in 2021.

4.1 Energietransitie en duurzaamheid

Subsidies

Energiebesparing koopsector

De Subsidieregeling energiebesparing eigen huis (SEEH) wordt opnieuw opengesteld voor eigenaar-bewoners. De SEEH is een subsidieregeling voor mensen met een bestaande koopwoning (eigenaar-bewoners) die minimaal twee grote isolerende maatregelen laten uitvoeren aan hun woning. De SEEH is ingevoerd in september 2016. Eigenaar-bewoners hadden in april 2017 echter al voldoende aanvragen ingediend om het beschikbare budget uit te putten, zodat voor hen de regeling werd stopgezet. Door de toevoeging van nieuwe middelen kunnen eigenaar-bewoners binnenkort weer subsidie aanvragen. Er is voor eigenaar-bewoners € 84 mln. euro aan subsidie beschikbaar, dat is ongeveer twee keer zoveel als in 2016. In 2019 is hiervoor € 13 mln. beschikbaar en € 71 mln. in 2020. De rest van het budget (€ 6 mln.) is beschikbaar voor uitvoeringskosten (zie instrument bijdrage aan agentschappen apparaat).

Energietransitie en duurzaamheid

Er wordt budget beschikbaar gesteld voor het Programma Reductie Energieverbruik (PRE) aan (private) partijen. Dit programma stimuleert de uitvoering van (een aantal) laagdrempelige energiebesparingsmaatregelen bij huishoudens in de koopsector. Het gaat om € 30 mln. subsidie verdeeld in € 6,3 mln. in 2019 en € 23,7 mln. in 2020.

Er wordt een opleidings- en leerprogramma bij de installatiebranche opgezet gericht op waterzijdig inregelen. Doel hiervan is om het aanbod van waterzijdig inregelen te vergroten en daarmee vaker onderdeel te laten zijn van CV-installatie en- onderhoud. Het opleidingsprogramma wordt met een subsidie ondersteund. Het gaat om € 0,5 mln. met een verdeling van € 0,16 mln. in 2019 en € 0,34 mln. in 2020.

Bijdragen aan agentschappen apparaat

RVO.nl (Uitvoering Energieakkoord)

Voor SEEH+ wordt € 6 mln. aan uitvoeringskosten besteed om de aanvragen te beoordelen en de subsidies toe te kennen. Het gaat hier om € 2 mln. in 2019 en € 4 mln. in 2020.

Voor PRE wordt in totaal € 2,5 mln. aan uitvoeringskosten voorzien, te weten € 0,94 in 2019 en € 1,56 mln. in 2020.

Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken

Gemeentefonds (H50)

Er wordt budget beschikbaar gesteld aan gemeenten voor het Programma Reductie Energieverbruik (PRE). Dit programma stimuleert de uitvoering van (een aantal) laagdrempelige energiebesparingsmaatregelen bij huishoudens in de koopsector.

Aan het Gemeentefonds wordt hiervoor € 60 mln. beschikbaar gesteld te weten € 12,6 mln. in 2019 en € 47,4 mln. in 2020.

Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletioire begroting (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp begroting 2019 incl. NvW	Stand 1 ^e suppletoire begroting	Mutaties incidentele suppletoire begroting	Stand incidentele suppletoire begroting	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Art.nr.								
Verplichtingen:	155.508	133.303	35.000	168.303	148.000			
Uitgaven:	286.508	264.303	35.000	299.303	148.000			
Waarvan juridisch verplicht (percentage)	99%	99%		99%				
4.1								
Energietransitie en duurzaamheid	280.455	257.880	35.000	292.880	148.000			
Subsidies	186.889	174.192	19.460	193.652	95.040			
Beleidsprogramma Energiebesparing	3.500	3.500		3.500				
Energietransitie en duurzaamheid	4.912	5.075	6.460	11.535	24.040			
Energiebesparing Koopsector	13.000	2.000	13.000	15.000	71.000			
Energiebesparing Huursector	130.477	146.617	0	146.617	0			
Nationaal Energiebespaarfonds (NEF)	35.000	17.000	0	17.000	0			
Opdrachten	2.600	2.007	0	2.007	0			
Beleidsprogramma Energiebesparing	1.500	1.500	0	1.500	0			
Energietransitie en duurzaamheid	1.100	507	0	507	0			
Bijdragen aan agentschappen	45.717	15.881	2.940	18.821	5.560			
Dienst Publiek en Communicatie	60	60	0	60	0			
Diverse Agentschappen	750	750	0	750	0			
ILT (Handhaving Energielabel)	500	70	0	70	0			
RVO.nl (Energietransitie en duurzaamheid)	6.580	14.587	0	14.587	0			
RVO.nl (Uitvoering Energieakkoord)	37.413	0	2.940	2.940	5.560			
RVO.nl (Uitvoeringskosten FEH)	414	414	0	414	0			
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	45.249	65.800	12.600	78.400	47.400			
Economische Zaken (H13)	249	0	0	0	0			
Gemeentefonds (H50)	45.000	45.000	12.600	57.600	47.400			
EGO	0	20.800	0	20.800	0			
4.2								
Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	6.053	6.423	0	6.423	0			
Subsidies	1.751	3.444	0	3.444	0			
Beleidsprogramma Woningbouw	0	0	0	0	0			
Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	1.751	3.444	0	3.444	0			
Caribisch Nederland	0	0	0	0	0			
Fonds Funderingsherstel	0	0	0	0	0			
Opdrachten	3.273	1.450	0	1.450	0			
Beleidsprogramma Woningbouw	0	0	0	0	0			
Bouwregelgeving en Bouwkwaliteit	3.273	1.450	0	1.450	0			
Bijdragen aan agentschappen	51	51	0	51	0			
ILT (Toezicht EU-Bouwregelgeving)	51	51	0	51	0			
RVO.nl (Beleidsprogramma Woningbouw)	0	0	0	0	0			
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	650	1.150	0	1.150	0			
Toelatingsorganisatie	650	1.150	0	1.150	0			
Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	0	0			
Bijdrage woningbouw	0	0	0	0	0			
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	328	328	0	328	0			
Infrastructuur en Waterstaat (H12)	328	328	0	328	0			

	Stand ontwerp begroting 2019 incl. NvW	Stand 1 ^e suppletoire begroting	Mutaties incidentele suppletoire begroting	Stand incidentele suppletoire begroting	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Ontvangsten	91	91	0	91	0			